

WEEKEND
W WIELKOPOLSCE
ZŁOTÓW • PIŁA • CHODZIEŻ •
CZARNKÓW I OKOLICE

wielkopolska

wielka historia
wielka przygoda

1 Gwda, fot. P. Gotębniak

Weekend w Wielkopolsce

ZŁOTÓW • PIŁA • CHODZIEŻ • CZARNKÓW i OKOLICE

Północne krańce Wielkopolski to przede wszystkim zieleni i przyroda. Piękne lasy, rozciągające się po horyzont kompleksy leśne – Puszcza Drawska i Puszcza Notecka. Rzeki zachęcające do kajakowych wypraw, zarówno dla początkujących, jak i wytrawnych wodniaków. Choć Wielkopolska może wydawać się płaska, to właśnie na północy regionu, w okolicach Piły, Czarnkowa i Chodzieży występują spore wzgórza i pagórki, urozmaicające piesze czy rowerowe wędrówki. Ukrytą wśród zieleni peretką jest Złotów położony na obszarze o tajemniczo brzmiącej nazwie Krajna.

1 Złotów – Warsztaty w Zagrodzie Krajeńskiej, fot. K. Grzebyta, WOT

Krajna to kraina historyczna leżąca na skraju (czyli na granicy) Wielkopolski, Pomorza i Kaszub. W tym miejscu przez wieki kształtowała się unikalna tożsamość i kultura Krajniaków. Jednak Krajna przyciąga nie tylko miłośników etnografii – rowery, kajaki, leśne wędrówki czy kąpiele w jednym z kilkudziesięciu jezior to zaledwie kilka propozycji spędzania czasu.

Złotów, będący sercem Krajny, leży nad rzeką Głomią i kilkoma jeziorami. To nad wodą toczy się życie tego urokliwego miasta. Tam biegnie malownicza promenada, działają restauracje, organizowane są koncerty w miejskim amfiteatrze. Niedaleko znajduje się Zagroda Krajeńska (filia Muzeum Ziemi Złotowskiej), w której dawne dzieje i tradycje ożywają na oczach zwiedzających. W skansenie można zobaczyć dom z XVIII w. i budynki gospodarcze. Charakterystyczna dla regionu jest szachulcowa zabudowa w biało-czarną kratę. W tym stylu zbudowany jest też gmach głównej siedziby muzeum, stojący przy jednej z ulic łączących dwa złotowskie rynki. W obu filiach można nie tylko odkrywać tradycje Krajniaków, w tym w szczególności błękitny haft krajeński, ale także wziąć udział w warsztatach i lekcjach muzealnych. Dzięki nim każdy będzie mieć szansę własnoręcznie stworzyć unikatowe przedmioty, w twórczy sposób adaptujące charakterystyczny wzór lokalnego haftu.

1 Złotów – Muzeum Ziemi Złotowskiej, fot. K. Grzebyta, WOT

1 Gwda, fot. M. Jankowski

Północne krańce Wielkopolski są gęsto poprzecinane rzekami i licznymi jeziorami, często wciśniętymi pomiędzy strome pagórki. Poza wspaniałym krajobrazem tworzy to świetne warunki do kajakarstwa. Można wybrać płynącą przez Złotów **Głomię**, której bieg, oddalony od większych miast, pozwala rozkoszować się przyrodą. Nie jest to jednak szlak łatwy i polecany jest raczej doświadczonym kajakarzom.

Na rodzinny spływ z dziećmi lub dla mniej doświadczonych kajakarzy lepsze będą Rurzyca, Gwda, **Pitawa** lub końcowy odcinek **Dobrzycy**. Płytkie wody **Rurzycy** i jej leniwy nurt to idealna propozycja nawet dla osób, które dopiero rozpoczynają przygodę z kajakarstwem. Zwłaszcza że kilkunastokilometrowy odcinek można pokonać w kilka zaledwie godzin. Podobnie ma się sprawa na Dobrzycy. Wprowadzie jej silnie meandrujący początkowy fragment może sprawić trudności, jednak ostatnie 25 km bez problemu pokona nawet nowicjusz.

Na dłuższy, kilkudniowy spływ idealnym wyborem będzie **Gwda**, której szlak kajakowy liczy aż 145 km. Po drodze można zobaczyć hydroelektrownie, ruiny umocnień z czasów II wojny światowej, ale także wypatrzeć bobra lub żurawia. Gwda jest doskonale zagospodarowana, zatem nie będzie problemu ze znalezieniem miejsca na biwak czy nocleg.

1 Skrzatusz, fot. D. Bednarek

1 Górka Klasztorna, fot. P. Szala

Wśród zielonych wzgórz, w **Górcie Klasztornej** niedaleko Łobzenicy wznosi się bazylika Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej. Według podań jest to najstarsze sanktuarium maryjne w Polsce. Jego popularność wśród pątników datuje się już od 1079 r., kiedy Matka Boska objawia się tutaj pasterzowi. Dzisiaj jest to rozbudowany kompleks sakralno-pielgrzymkowy, ale też ciekawe miejsce, gdzie bogata sztuka i architektura baroku miesza się z ludową religijnością.

Kolejną sakralną peretką jest barokowe sanktuarium w **Skrzatuszu**, nazywane przez niektórych Jasną Górą Północy za sprawą cudami słynącej figury Matki Bożej Bolesnej, sprowadzonej tu około 1575 r. Rzeźba wykonana z drewna lipowego przedstawia Maryję trzymającą na kolanach ciało zdjętego z krzyża Jezusa.

WYRZYSKA KOLEJKA

Z Białosiłwia w sezonie letnim można wyruszyć w niesamowitą podróż w stylu retro kolejką wąskotorową. Trasa jest krótka, ale prowadzi przez las i skrajem leśnego strumienia. Do tego można niespiesznie zwiedzić dawną lokomotywnię. **Wyrzyńska Kolej Powiatowa** jest także wyjątkowa pod względem rozstawu szyn – wynosi on zaledwie 600 mm. Kolejka dysponuje sprawnym parowozem oraz lokomotywą spalinową, które nadają przejazdowi niepowtarzalny klimat.

1 Wyrzyńska Kolej Powiatowa, fot. J. Gotębecki

1 Piła – Muzeum S. Staszica, fot. J. Oburota

Miasto jest położone wśród gęstych lasów nad wijącą się setkami zakoli Gwdą, prawym dopływem Noteci. To rzeca tutejsza średnio-wieczna rybacka osada zawdzięczała swój początkowy rozkwit. Mieszkańcy trudnili się także obróbką drewna z okolicznych lasów, stąd najprawdopodobniej wzięta się nazwa Piła. Choć miasto ma długą historię, zniszczenia wojenne spowodowały, że nie może pochwalić się wieloma obiektami historycznymi. Turyści mogą tu odwiedzić kilka miejsc, przede wszystkim zabytkowy **dom Stanisława Staszica**, w którym obecnie znajduje się muzeum poświęcone temu wybitnemu działaczowi okresu Oświecenia. W Muzeum Okręgowym natomiast można zapoznać się z historią Piły i regionu. W kościele św. Antoniego najciekawszym elementem wyposażenia jest wiszący nad ołtarzem głównym 7,5-metrowy drewniany krucyfik, jeden z największych w Europie. Miłośnicy militariów zdecydowanie powinni odwiedzić **Piłskie Muzeum Wojskowe**, które prezentuje eksponaty związane z historią miasta i wojsk w nim stacjonujących. Zgromadzono tu m.in. systemy łączności, samoloty, czołgi, które można obejrzeć zarówno z zewnątrz, jak i w środku.

1 Piła – Samolot Su-22M4 w Piłskim Muzeum Wojskowym, fot. arch. PMW

Piła to jedno z najbardziej zielonych miast w regionie – niemal połowę jego powierzchni zajmują tereny zielone. Po zwiedzaniu warto wybrać się na spacer po parku im. Stanisława Staszica lub po parku Na Wyspie, z plażą i przystanią kajakową nad Gwdą. Miłośnicy wodnych atrakcji mogą natomiast odwiedzić Aquapark Piła, który oferuje baseny rekreacyjne, zjeżdżalnie, strefę saun oraz jacuzzi – idealne miejsce na relaks i zabawę dla całej rodziny.

Piła to także dobra baza wypadowa do korzystania z uroków okolicy i aktywnego wypoczynku. Jest tu dużo ścieżek pieszych, rowerowych, a także szlaków kajakowych. Otaczające miasto lasy są rajem dla grzybiarzy, okoliczne rzeki i jeziora to wymarzone miejsce dla miłośników wędkowania i sportów wodnych. **Jezioro Płotki** zaprasza amatorów nurkowania, znajduje się tam także – prawdopodobnie pierwsza na świecie – platforma nurkowa dla osób niepełnosprawnych.

1 Ujście – kalwaria, fot. J. Rybicki

Jak sugeruje nazwa, Ujście leży w ujściu Gwdy do Noteci. To tutaj podczas potopu szwedzkiego polskie wojska skapitulowały przed królem Szwecji, co opisał w *Trylogii* Henryk Sienkiewicz. Dzisiaj Ujście znane jest przede wszystkim z produkcji szkła, o czym przypomina nie tylko ogromny komin huty, ale również ciekawy pomnik dmuchacza szkła.

Na stoku jednego z otaczających miasteczko wzgórz morenowych na przelocie XIX i XX w. zbudowano kalwarię, czyli drogę krzyżową, z 14 kaplicami. Dziś można oglądać zaledwie kilka zabytkowych kapliczek, jednak krótka wycieczka dostarcza wielu wrażeń. Zwieńczeniem wspinaczki jest wieża widokowa na skraju głębokiej Doliny Noteci. W tym miejscu przebiegała historyczna granica pomiędzy Wielkopolską a Pomorzem.

1 Ujście – dmuchacz szkła, fot. J. Cieślewicz

1 Osiek nad Notecią – skansen, fot. D. Bednarek

Wizyta w **Muzeum Kultury Ludowej** w Osieku nad Notecią jest niemal jak podróż w czasie, przenosząca prawie dwa wieki w przeszłość. Można tutaj zobaczyć, jak dawniej żyli ludzie na północy Wielkopolski, gdzie mieszały się różne wpływy, tradycje i kultury. W skansenie zgromadzono wiele budynków, zabudowań gospodarczych i mniejszych budowli charakterystycznych dla wiejskiego krajobrazu regionu, począwszy od XVIII do XX w. Są wśród nich chaty, budynki gospodarskie, stodoły, tartak, wiatraki, a nawet cała kuźnia. Można tu zauważyć różnicę w budowie i konstrukcji wiatraków: koźlaków, paltraków i holendrów. Wnętrza budynków nie są puste, zostały wyposażone w sprzęty używane przez mieszkańców na co dzień. W remizie można oglądać bogatą kolekcję dawnego sprzętu pożarniczego. Dużą atrakcją są też imprezy folklorystyczne prezentujące odchodzące w zapomnienie rzemiosła i umiejętności.

1 Osiek nad Notecią – skansen, fot. D. Bednarek

1 Chodzież – widok na Jezioro Chodzieskie, fot. arch. UM w Chodzieży

To jedno z najpiękniej położonych miast w Wielkopolsce – w kotlinie otoczonej wzgórzami nad trzema jeziorami: Chodzieskim (zwanym także Miejskim), Strzeleckim i Karczewnik, dlatego często nazywa się ten rejon Szwajcarią Chodzieską. Zdecydowanie można tu postawić na aktywny wypoczynek. Są bowiem świetne warunki do uprawiania żeglarstwa, kajakarstwa, narciarstwa wodnego i sportów motorowodnych. W sezonie po **Jeziorku Chodzieskim** pływa stateczek wycieczkowy Chodzieżanka. Do jeziora przylega **góra** o nazwie **Talerz**, na której zboczach znajduje się stok narciarski z wyciągiem. Wiosną i latem organizowane są tutaj różne wydarzenia kulturalne. Okoliczne wzgórza można również zwiedzać z perspektywy rowerzysty. Idealnym miejscem do uprawiania turystyki rowerowej jest **wzgórze Gontyniec**. Z miasta, a konkretniej z parku 3 Maja, na szczyt prowadzi Rodzinna Ścieżka Rowerowa o długości 4,8 km, a na samej górze znajdują się trzy leśne, wymagające trasy zjazdowe typu singletrack.

Historia Chodzieży łączy się z dwoma rzemiosłami: włókienniczym i produkcji porcelany. W XVIII w. sprowadzili się do miasta

1 Chodzież – Gontyniec Bike Park, fot. Hardbikes

1 Chodzież - lamus tkacki w parku „Odpooczywaj z kulturą”, fot. arch. UM w Chodzieży

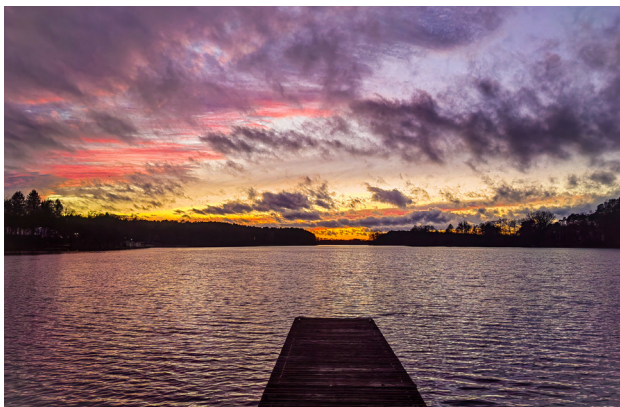
† Chodzież - Jezioro Chodzieskie, fot. N. Pawłowska

sukiennicy. Pozostałością po zwartej zabudowie rzemieślniczej, jaką tu stworzyli, są tzw. **domy tkaczy** przy ulicach Kościuszki i Wojska Polskiego. Architektoniczną lokalną ciekawostką jest zrewitalizowany **lamus tkacki** z XVIII w., który po odrestaurowaniu postawiono na terenie parku przy Miejskiej Bibliotece Publicznej. Dawniej lamusy służyły jako magazyny, budynki gospodarcze lub miejsca służące do przechowywania różnych rzeczy. Te chodzieskie były wykorzystywane przez sukienników i składowano w nich włókna. W XIX w. Chodzież słynęła już nie tylko z sukiennictwa, ale również z wyrobu porcelany, która stała się wyróżnikiem tego regionu i symbolem miasta. Jeszcze dziś w wielu polskich domach w podstawowym wyposażeniu kuchni znajdziemy charakterystyczne chodzieskie peretki, czyli bogato zdobione porcelanowe zestawy oraz naczynia. Wspomnienia ceramicznej historii można podziwiać w budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej, gdzie zgromadzono ponad 200 eksponatów związanych z historią fajansu, porcelitu i porcelany.

W zwiedzaniu Chodzieży pomagają karzетки płomieniste, wywodzące się z książki pt. *Opowieści i legendy chodzieskie*. Każdy z karzettek jest niepowtarzalny i ma przypisany jakiś atrybut. Aż 11 z nich tworzy nowy chodzieski szlak, który prezentuje świeże spojrzenie na lokalne atrakcje. Figurki wykonane z brązu występują w różnych częściach miasta, a do tych najbardziej charakternych zalicza się np. karzettek strażak, żeglarz czy narciarz.

Chodzież – karzettek dziedzic, fot. arch. UM w Chodzieży †

1 Trzcianka – jezioro Sarcz, fot. K. Gacka

Małowniczo położona wśród lasów i okolicznych jezior Trzcianka jest atrakcyjnym miejscem wypoczynku. Słynie z uwielbianego przez wędkarzy **jeziora Sarcz**. Ci, którzy nie znają się na rybach, mogą uzupełnić wiedzę w pierwszym w Polsce **Parku Ryb Śłodkowodnych**. Wzdłuż malowniczych ścieżek pieszo-rowerowych przy jeziorze stoją ogromne, kolorowe modele ryb, a także tablice z informacjami na ich temat i rybackimi ciekawostkami. Nad jeziorem znajduje się piękna plaża z pomostem, przystanią żeglarską, wypożyczalnią sprzętu wodnego i kortem tenisowym. Na jeziorze odbywają się zawody motorowodne. Natomiast z lokalną historią można zapoznać się w **Muzeum Ziemi Nadnoteckiej**.

1 Trzcianka – Park Ryb Śłodkowodnych w Trzciance, fot. arch. UM w Trzciance

1 Piłka – Park Grzybowy, fot. K. Grzebyta, WOT

To niewielka miejscowość położona w gminie Drawsko, której dużą część zajmuje Puszcza Notecka, słynąca z lasów pełnych owoców runa leśnego, w tym jadalnych grzybów. Nic zatem dziwnego, że właśnie tutaj na obszarze 1 ha utworzono ciekawą ścieżkę edukacyjno-przyrodniczą – **Park Grzybowy**. Wyjątkowe w nim jest to, że grzyby są gigantyczne, często przekraczają wzrost przeciętnego człowieka. Oprócz grzybowych modeli w parku ustawiono tablice informacyjne, z których można dowiedzieć się wielu ciekawostek. Najmłodszy turyści z pewnością docenią plac zabaw w kształcie grzybowych domków, a także chętnie poszukają naturalnych rozmiarów modeli leśnych zwierząt – sarny, jelenia i dzika.

1 Piłka – Park Grzybowy, fot. K. Grzebyta, WOT

1 Czarnków – kościół św. Marii Magdaleny, fot. arch. UM w Czarnkowie, S. Czarnecki

To miasto położone na skraju Pojezierza Chodzieskiego, Kotliny Gorzowskiej i Doliny Noteci wśród morenowych wzgórz, które wyrzeźbił cofający się lądolód. Z tego powodu rejon ten nazywany bywa Szwajcarią Czarnkowską. Sercem miasta jest rynek ozdobiony nowoczesnymi fontannami, podświetlanymi po zmroku różnobarwnymi światłami. Warto odwiedzić późnogotycki kościół św. Marii Magdaleny. Z miastem kojarzy się tradycyjnie warzone piwo oraz średniowieczny kronikarz Janko z Czarnkowa, którego pomnik stoi na rynku. Z lokalną historią można zapoznać się w **Muzeum Ziemi Czarnkowskiej**, gdzie zgromadzono pamiątki dawnej i obecnej kultury ludowej regionu. Najbardziej charakterystyczne miejsca Czarnkowa, jak kościół farny, browar czy wieża ciśnień, przedstawiono na pięknym muralu namalowanym na ścianie kamienicy przy pl. Jana Karskiego. Położony nad Notecią, na trasie Wielkiej Pętli Wielkopolski, Czarnków stawia na turystykę wodną. Może pochwalić się m.in. nowoczesną mariną, doskonale przystosowaną do zaspokojenia potrzeb turysty wodniaka.

Podróżując dalej szlakiem Wielkiej Pętli Wielkopolski, można zatrzymać się również w dobrze wyposażonej marinie Yndzel w Drawsku, skąd blisko już do zwiedzania wspomnianego wcześniej Parku Grzybowego w Pitce.

1 Czarnków – pomnik Janka z Czarnkowa, fot. G. Wójcik

1 Wielka Pętla Wielkopolski – przystań w Drawsku, fot. M. Jankowski

To najdłuższy znakowany szlak turystyki wodnej w Polsce, prowadzący przez trzy województwa: wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i lubuskie. Łączy drogi wodne Polski z siecią dróg wodnych Europy Zachodniej poprzez Odrę i Sprewę oraz z Europą Wschodnią przez Wisłę, Narew i Niemen. Północna część Pętli należy do Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 prowadzącej z Antwerpii do Kłajpedy. Wielka Pętla Wielkopolski liczy 688 km i obejmuje rzeki Wartę i Noteć, ciąg malowniczych jezior od Gopta aż po Jezioro Ślesińskie i Jezioro Mikołczyńskie oraz żeglowne kanały: Ślesiński i Górnonotecki. Wszystkie połączone w jeden szlak, tworzący pętlę. Krótko mówiąc, można płynąć bez końca. To niezwykle atrakcyjny szlak o zróżnicowanym środowisku przyrodniczym i kulturowym. Na znacznej jego części znajdują się parki krajobrazowe i obszary Natura 2000, gdzie przyroda objęta jest ochroną. Historyczne krainy: Wielkopolska, Kujawy i ziemia lubuska pozwolą turystom poznać miasta z interesującymi zabytkami. Dużą atrakcją są budowle hydrotechniczne. Na szlaku znajduje się 28 śluz umożliwiających pokonywanie różnic poziomu wody. Na wodniaków czeka tu kilkadziesiąt przystani i marin, zapewniających nie tylko miejsce do odpoczynku (z prysznicami i podłączeniem do sieci elektrycznej), ale też możliwość tankowania, zrobienia zakupów czy bezpiecznego pozostawienia łodzi i zwiedzenia okolicy.

1 Wielka Pętla Wielkopolski – Śluza na Noteci w Pianówce, fot. Szalone Walizki – J. Kowalski

1 Notec – śluza w Wieleniu, fot. Szalone Walizki – J. Kowalski

Noteć to największa rzeka północnej Wielkopolski, popularna wśród kajakarzy i właścicieli jachtów motorowych. Szlak jest łatwy, malowniczy i pełen atrakcji, takich jak śluzy. Nadaje się na spływy indywidualne i rodzinne, a cały odcinek kajakiem można pokonać w 10 dni. Wodowanie jest możliwe w prawie każdym miasteczku nad Notecią, warto korzystać z **przystani w Drawsku, Wieleniu, Czarnkowie i Nakle**.

Rzeka jest spokojna, choć w Ujściu i Krzyżu jej nurt przyspiesza. Szczególnie urokliwy jest odcinek w okolicach Czarnkowa, gdzie płynięcie wśród wzgórz. Warto zatrzymać się, by zwiedzić Muzeum Kultury Ludowej w Osieku, zabytki Czarnkowa czy pałac Sapiehów w Wieleniu. Dolina Noteci to ostoja ptactwa wodnego i brodzącego, bogata w roślinność bagienną i torfowiskową.

1 Spływy kajakowy Notecią, fot. Szalone Walizki – J. Kowalski

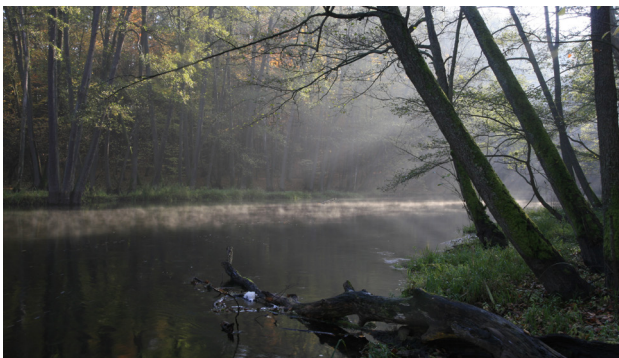

1 Puszcza Notecka, fot. M. Wachowiak

Puszcza Notecka, położona między Wartą a Notecią, na obszarze województwa wielkopolskiego i częściowo lubuskiego, jest jednym z największych kompleksów leśnych w Polsce. To prawdziwy raj dla miłośników przyrody, ciszy i aktywnej turystyki. Kompleks lasów porasta głównie piaszczyste tereny wydumowe, tworzące krajobraz pofalowany, miejscami pagórkowaty, świetnie nadający się na piesze i rowerowe wycieczki. Znajduje się tu kilkanaście rezerwatów przyrody. Puszcza przyciąga swoimi walorami o każdej porze roku, a szczególnie popularna staje się jesienią ze względu na obfitość grzybów.

1 Stado jeleni w Puszczy Noteckiej, fot. P. Nowak

1 *Drawa, fot. K. Budziński*

Puszcza Drawska leży głównie na Pomorzu Zachodnim, ale jej malownicza część znajduje się również w Wielkopolsce, zwłaszcza w rejonie gmin Wieleń i Drawsko. To idealne miejsce dla miłośników przyrody, pieszych wędrówek, kajakarstwa i grzybobrania. W najcenniejszych fragmentach Puszczy wytyczono **Drawieński Park Narodowy**, który chroni polodowcowy krajobraz oraz doliny rzek Drawy i Płocicznej.

Rzeka Drawa znana jest z krystalicznie czystej wody i urzekających krajobrazów. To jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w Polsce, wymagający ze względu na szybki nurt, bystrza i powalające drzewa. Drawa zachwyca swoją różnorodnością – od rozległych jezior i starych lasów, przez bezkresne łąki i trzcinowe brzegi, po malownicze odcinki z liliami wodnymi oraz strome, wysokie zbocza. Ta różnorodność sprawia, że spływ kajakowy jest niezwykle atrakcyjny. Trzeba jednak pamiętać, że fragment rzeki przebiegający przez poligon wojskowy jest zamknięty dla kajakarzy, a na odcinku na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego obowiązują sezonowe i liczne ograniczenia.

1 *Spływ kajakowy Drawą, fot. Fundacja Drawskie Kajaki*

† Plaża nad jeziorem Płotki w okolicach Pity, fot. R. Judycki

Poznając region, korzystaj z Kolei Wielkopolskich – aktualny rozkład na: koleje-wielkopolskie.com.pl

© **Wielkopolska Organizacja Turystyczna**

Tekst:

Anna Brykalska-Domańska, Jacek Cieślewicz

Redakcja:

Anna Brykalska-Domańska

Korekta:

Eleonora Mierzyńska-Iwanowska

Projekt graficzny (skład, okładka, przygotowanie do druku)

EURO PILOT Sp. z o.o., Warszawa

www.europilot.com.pl

Publikacja finansowana ze składek członków WOT

Poznań 2025

ISBN 978-83-63729-31-8

www.wielkopolska.travel

www.wielka-petla.pl

Wydawca:

Wielkopolska Organizacja Turystyczna
www.wot.org.pl

Projekt graficzny, skład, druk:
EURO PILOT Sp. z o.o., Warszawa
www.europilot.com.pl

Poznań 2025, ISBN 978-83-63729-31-8